

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/53/2015
Identifikačné číslo spisu:	6014200615
Dátum vydania rozhodnutia:	19.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jarmila Urbancová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6014200615.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Urbancovej a zo sudcov JUDr. Milana Moravu a JUDr. Petry Pribelskej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: V. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XXX, XXX XX M. - K., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, so sídlom Nám. Slobody 12, 810 05 Bratislava, Kancelária Žilina, so sídlom Národná 34, 011 00 Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu, sp.zn. 2740/2014-KaŽa z 3. apríla 2014, v konaní o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č.k. 27Sp/29/2014-94 zo 17. decembra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 27Sp/29/2014-94 zo 17. decembra 2014 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) rozsudkom č.k. 27Sp/29/2014-94 zo 17. decembra 2014 potvrdil podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) rozhodnutie odporcu, ktorým nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) z dôvodu, že nespĺňal podmienku materiálnej núdze, keď jeho čistý započítateľný príjem a príjem spoločne posudzovanej osoby (manželky) v posudzovanom období september 2013 - marec 2014 presahoval 1,4-násobok sumy životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t.j. sumu 470,79 € a tiež 1,6-násobku životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t.j. sumu 538,05 € v mesiaci podania žiadosti (marec 2014) a v šiestich predchádzajúcich mesiacoch, t.j. počas celého posudzovaného obdobia. Neboli teda naplnené kumulatívne požiadavky pre priznanie nároku podľa § 6 ods. 1 písm. a/ až c/ v spojení s § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci.

Krajský súd dospel k záveru, že odporca rozhodol vecne správne na základe dostatočne a spoľahlivo zisteného skutkového stavu a v súlade so zákonom, keď vo veci navrhovateľa, v ktorej žiadal o priznanie nároku na právnu pomoc, mal za to, že nie sú splnené podmienky na priznanie nároku na právnu pomoc, t.j. navrhovateľ nesplnil podmienku materiálnej núdze, pretože jeho príjem spolu s príjmom spoločne posudzovanej osoby - jeho manželky v posudzovanom období, t.j. v mesiacoch september 2013 až december 2013, predstavoval sumu 790,20 eur a v mesiacoch január 2014 až marec 2014 sumu 807,80 €, ako aj príjem z prenájmu poľnohospodárskej pôdy žiadateľa a jeho manželky v celkovej sume 10,87 € ročne. Podľa krajského súdu, z uvedeného vyplýva, že započítateľný príjem žiadateľa a jeho manželky presahuje výšku 1,4-násobku životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t.j. sumu 470,79 € a tiež 1,6-násobku životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t.j. sumu 538,05 € a to v mesiaci podania žiadosti (marec 2013) a v šiestich predchádzajúcich mesiacoch, t.j. počas celého posudzovaného obdobia. Krajský súd skonštatoval, že pokiaľ teda správny orgán zistil, že navrhovateľ - žiadateľ, nesplnil podmienku, že jeho príjem (do ktorého sa započítava podľa § 4 ods. 2 zák. č. 327/2005 Z.z. príjem jeho manželky ako spoločne posudzovanej osoby) nepresahuje 1,4 resp. 1,6-násobok sumy životného minima, rozhodol v súlade so zákonom, ak navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci nepriznal. Uviedol, že vzhľadom na to, že navrhovateľ nesplnil jednu z troch podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, ktoré musia byť splnené súčasne, odporca nepostupoval v rozpore so zákonom, ak splnenie ďalších v § 6 zák.č. 327/2004 Z.z. stanovených podmienok už neskúmal. Námietku navrhovateľa, že odporca sa nezaoberal postavením navrhovateľa a jeho manželky, ktorí sú osobami zdravotne ťažko postihnutými, a v tejto súvislosti majú zvýšené výdavky, pričom zákon č. 327/2004 Z.z. uvedené nezohľadňuje, avšak tieto skutočnosti zohľadnili súdy v iných konaniach, keď navrhovateľovi bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov a boli mu v iných konaniach pridelení právni zástupcovia, vyhodnotil ako právne irelevantnú (a to navyše na základe odlišnej právnej úpravy) vo vzťahu k preskúmaniu zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu. Ďalej uviedol, že odporca sa zaoberal uvedenými skutočnosťami vo vzťahu k skúmaniu otázky, či nie sú splnené podmienky na postup podľa § 6b zákona č. 327/2004 Z.z., pričom toto odôvodnenie obsahuje správnu úvahu, na základe ktorej odporca dospel k záveru, že neboli zistené okolnosti pre priznanie nároku podľa § 6b ods. 2 cit. zákona. Pokiaľ sa navrhovateľ domnieval, že postup odporcu bol v rozpore s Ústavou SR, krajský súd poukázal na čl. 13 ods. 2, 3 a 4 Ústavy, v ktorých sú upravené možnosti obmedzenia základných práv a slobôd. Podľa krajského súdu, zákonodarec zákonom č. 327/2004 Z.z. ustanovil kritériá, podľa ktorých sa posudzuje oprávnenosť žiadateľov o právnu pomoc tak, aby sa zabezpečilo uplatnenie práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytovanie právnej pomoci v obmedzených prípadoch a to osobám v materiálnej núdzi, t.j. nie všetkým osobám. Krajský súd nepovažoval námietku navrhovateľa o nezákonnosti postupu odporcu za dôvodnú, keďže odporca postupoval pri rozhodovaní o návrhu žiadateľa v súlade s relevantnými ustanoveniami zákona č. 327/2004 Z.z. Námietku navrhovateľa, že odporca nepostupoval v súlade s § 3 ods. 5 Správneho poriadku, vyhodnotil krajský súd ako nedôvodnú. Krajský súd je toho názoru, že zákonné podmienky stanovené OSP v znení účinnom do 31.12.2011 na ustanovovanie advokátov a rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP súdmi boli odlišné od zákonných podmienok, ktoré pre posudzovanie a rozhodovanie o žiadostiach o poskytnutie právnej pomoci ustanovuje zákon č. 327/2004 Z.z. pre odporcu. Pokiaľ navrhovateľ poukazoval na niektoré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 3Sžo/9/2013, 3Sžo/40/2014, ktorými boli obdobné rozhodnutia odporcu vo veci nepriznania nároku na právnu pomoc navrhovateľovi zrušené, krajský súd poukázal na to, že iné senáty Najvyššieho súdu SR vo svojich rozhodnutiach, napr. 5Sžo/17/2013, 6Sžo/54/2012, zaujali iný právny názor a rozhodnutia odporcu v obdobných prípadoch potvrdili. Výrok o trovách konania krajský súd odôvodnil s poukazom na § 250k OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP neúspechom navrhovateľa v konaní. Vo vzťahu k žiadosti navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov, krajský súd uviedol, že o predmetnej žiadosti rozhodol samostatným uznesením č.k. 27Sp/29/2014-41 zo dňa 16.07.2014 tak, že navrhovateľovi oslobodenie od súdneho poplatku nepriznal. Ďalej uviedol, že navrhovateľ proti predmetnému rozhodnutiu podal odvolanie, preto krajský súd v rozhodnutí č.k. 27Sp/29/2014-94 zo dňa 17. decembra 2014 nerozhodol o povinnosti navrhovateľa zaplatiť súdny poplatok za podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu správneho orgánu, hoci v konaní nebol úspešný.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ odvolanie v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 OSP, §

246c ods. 1 veta prvá OSP, § 250l ods. 2 OSP). Navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne, aby napadnutý rozsudok zmenil tak, že návrhu v celom rozsahu vyhovie. Zároveň si uplatnil trovy konania. Navrhovateľ má za to, že krajský súd rozhodol síce podľa zákona č. 327/2005 Z.z., ale v rozpore s ustanovením s čl. 1 ods. 1, 2, čl. 12 ods. 1, 2, 4, čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 5, čl. 13 ods. 1 písm. a/, ods. 2, 3, čl. 16, čl. 19 ods. 1, 2, čl. 39 ods. 1, 2, čl. 40, čl. 46 ods. 1 až 4, čl. 47 ods. 2 Ústavy SR, čl. 2 ods. 1, čl. 3, čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, 2, čl. 13, čl. 14, čl. 17 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 ods. 1, 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru, čl. 2 ods. 1, 2, čl. 7, čl. 8, čl. 30 Všeobecnej deklarácie ľudských práv OSN a medzinárodnej zmluvy OSN o zákaze diskriminácie ľudí so zdravotným postihnutím. Navrhovateľ namietal, že krajský súd napadnutým rozhodnutím porušil práva sťažovateľa zaručené vyššie uvedenými ustanoveniami Ústavy SR a medzinárodných zmlúv EÚ a OSN, keď sťažovateľa považoval za zdravého a uplatnil na neho ustanovenia zákona č. 327/2005 Z.z., hoci spolu s manželkou sú obaja ťažko zdravotne postihnutí, oproti zdravým občanom majú oveľa vyššie náklady, nielen na zdravotné zabezpečenie, ale aj náklady spojené s domácnosťou. Je toho názoru, že krajský súd napadnutým rozhodnutím diskriminoval sťažovateľa, nakoľko v iných konaniach za tých istých podmienok bol oslobodený od súdnych poplatkov a bol mu ustanovený aj bezplatný právny zástupca, ako to vyplýva z rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 3Sžo/9/2013 zo dňa 16.05.2013, sp.zn. 3Sžo/40/2014 zo dňa 01.07.2014 a Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp.zn. 28Sp/61/2013-23 zo dňa 28.01.2014. Ďalej poukázal na rozhodnutia a nálezy Ústavného súdu SR, Najvyššieho súdu SR a EŠLP, najmä uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 5Sžo/219/2010 zo dňa 26.10.2010, podľa ktorého „... pomermi účastníka sú najmä pomery majetkové, tak aj rodinné, sociálne a zdravotné, ktoré nie sú len dočasnej, alebo prechodnej povahy a odôvodňujú záver, že poplatník nemôže splniť poplatkovú povinnosť, alebo že jej splnenie súd nemôže od neho spravodlivo žiadať ...“. Zdôraznil, že Ústavný súd SR v náleze, napr. PL. ÚS 36/95 vyslovil, že „... k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, kde platí zásada, podľa ktorej ten, kto konal resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný predpis, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný spätným pôsobením právneho predpisu, alebo jeho ustanovenia, ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99). Poukázal taktiež na to, že „... Ak všeobecný súd rozhodol v zásade v identických veciach na základe analogických skutkových zistení s diametrálne odlišným výsledkom a svoj názorový posun primeraným spôsobom neodôvodnil, je jeho rozhodnutie v rozpore s ústavou chráneným princípom právnej istoty a porušuje právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru - z hľadiska priameho dodržiavania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, by bol ťažko obhájiteľný platný právny stav v Slovenskej republike, keď v časovo predchádzajúcom období tá istá sociálna situácia, tých istých osôb bola vyhodnotená viacerými súdmi, vrátane ústavného súdu ako odôvodňujúca priznanie práva na oslobodenie od súdnych poplatkov a práva na poskytnutie právnej pomoci a následne Centrum a súd, vychádzajúc z dikcie neskoršieho zákona zamietne nárok na oslobodenie a poskytnutie právnej pomoci. Odmietavé rozhodnutia musia byť posúdené a odôvodnené i z hľadiska súladnosti s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Ústavou SR, ktoré majú aplikačnú prednosť pred dikciou zákona - (napr. ÚS SR, I. ÚS 37/95, I. ÚS 26/94, I. ÚS 118/2010, III. ÚS 551/2012-32, I. ÚS 564/2012, rozsudok NS SR sp.zn. 3Sžo/9/2013 zo dňa 16.05.2013). S poukazom na rozhodnutia Ústavného súdu SR, PL. ÚS 21/00, PL. 6/04, III. ÚS 328/05 dôvodil, že diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná.

Odporca vo svojom písomnom vyjadrení zo dňa 25.02.2015 na odvolanie navrhovateľa uviedol, že sa plne stotožňuje s vysloveným právnym názorom krajského súdu a navrhol preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť. Uviedol, že po preskúmaní podmienok podľa §6, §6a zákona č. 327/2005 Z.z. v platnom znení dospel k záveru, že navrhovateľ sa nenachádza v stave materiálnej núdze, čím nespĺňa jednu z podmienok nároku na poskytovanie právnej pomoci. Zároveň uviedol, že odporca zvažoval postup podľa § 6b zákona č. 327/2005 Z.z., a za týmto účelom skúmal, či existujú primerané okolnosti na poskytnutie právnej pomoci, t.j. posúdil jeho príjem a príjem jeho manželky vrátane ich

bežných výdavkov, zaoberal sa ich sociálnou situáciou ako aj povahou sporu. Skonštatoval, že v predmetnej veci neexistujú také okolnosti žiadanej právnej pomoci, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci podľa uvedeného ustanovenia cit. zákona. Vzhľadom na uvedené žiadal napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Z predloženého spisového materiálu vrátane administratívneho spisu vyplýva, že navrhovateľ sa domáhal priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci vo veci ústavnej sťažnosti vedenej na Ústavnom súde SR pod sp. zn. Rvp 84/2014 (sťažnosť proti Krajskému súdu v Žiline a Okresnému súdu Žilina - konanie 6C/122/2005, V. a V.). Na účely zistenia jeho príjmu, odporca skúmal príjem navrhovateľa ako aj príjem jeho manželky S. ako spoločne posudzovane osoby. Na preukázanie príjmovej situácie navrhovateľa a jeho manželky boli predložené nasledovné doklady: Rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 5. decembra 2012, ktorým sa starobný dôchodok žiadateľa od 01.01.2014 zvýšil na sumu 500,90 €, preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (ZŤP) navrhovateľa z 9. januára 2012, Komplexný posudok ÚPSVaR Žilina zo dňa 13. novembra 2013, kópia Zmluvy o nájme pozemkov na poľnohospodárske účely medzi vlastníkom pozemku V. ako prenajímateľom a užívateľom pozemku Poľnohospodárskym družstvom Predmier ako nájomcom zo dňa 1. augusta 2011, podľa ktorej celková čiastka ročného nájmu za prenajaté pozemky predstavuje 7,23 € a doklady o výdavkoch navrhovateľa a jeho manželky. Na preukázanie príjmovej situácie a majetkových pomerov navrhovateľa boli predložené aj fotokópie dokladov zo spisu odporcu sp.zn. 1258/2014 - Rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo dňa 18.06.2004 o priznaní predčasného starobného dôchodku od 01.01.2004 na sumu 9 026,- Sk mesačne a jeho zvýšení od 01.01.2013 na sumu 9 388,- Sk, Rozhodnutie sociálnej poisťovne zo 06.12.2012 o zvýšení starobného dôchodku a od 01.01.2013 na sumu 492,10 € mesačne a sobášny list. Na preukázanie príjmovej situácie a majetkových pomerov spoločne posudzovanej osoby - manželky navrhovateľa S. boli predložené doklady: Rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 5. decembra 2013, ktorým sa starobný

dôchodok manželky navrhovateľa od 01.01.2013 zvýšil na sumu 306,90 € mesačne, preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (ZŤP) manželky navrhovateľa z 25.01.2013 a kópia Zmluvy o nájme pozemkov na poľnohospodárske účely medzi vlastníkom pozemku S. ako prenajímateľkou a užívateľom pozemku Poľnohospodárskym družstvom Predmier ako nájomcom zo dňa 28. novembra 2011, pričom celková čiastka ročného nájmu za prenajaté pozemky predstavuje 3,64 €. Zo spisu odporcu sp.zn. 1258/2014 boli predložené fotokópie Rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo 4. októbra 2004 o priznaní predčasného starobného dôchodku manželke navrhovateľa od 01.06.2004 v sume 5 599,- Sk a Rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo 6. decembra 2012 o zvýšení jej starobného dôchodku od 01.01.2013 na sumu 298,10 € mesačne. Z predložených listinných dôkazov odporca zistil, že čistý započítateľný príjem žiadateľa a jeho manželky ako spoločne posudzovanej osoby v posudzovanom období september 2013 až december 2013 predstavoval starobný dôchodok žiadateľa a jeho manželky vo výške 790,20 € mesačne a v období január 2014 až marec 2014 vo výške 807,80 € mesačne; navrhovateľ a jeho manželka ako spoločne posudzovaná osoba majú zároveň príjem z prenájmu poľnohospodárskej pôdy v celkovej sume 10,87 € ročne. Odporca mal za preukázané, že navrhovateľ nesplnil podmienku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6 ods. 1 písm. a/ zákona o poskytovaní právnej pomoci, keďže jeho príjem (do ktorého sa započítava podľa § 4 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z. príjem jeho manželky ako spoločne posudzovanej osoby) presahuje výšku 1,4 resp. 1,6 násobok sumy životného minima. Z dôvodu nutnosti kumulatívneho splnenia zákonom stanovených podmienok pre priznanie nároku na právnu pomoc sa splnením ďalších podmienok nezaoberal.

Podľa § 4 ods. 1 písm. i/ zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, na účely tohto zákona je materiálnou núdzou stav, keď fyzická osoba je poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi alebo stav, keď príjem fyzickej osoby nepresahuje 1,6-násobok sumy životného minima a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom.

Podľa § 4 ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, do príjmu fyzickej osoby, ktorá žiada o poskytnutie právnej pomoci (ďalej len „žiadateľ“), sa započítavajú príjmy obdobne ako pri výpočte príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima; to neplatí, ak sú spoločne posudzované fyzické osoby účastníkmi sporu v súdnom konaní s protichodným postavením.

Podľa § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak:

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.

Podľa § 6 ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa odseku 1 písm. a/ a b/ musí fyzická osoba spĺňať počas celého trvania poskytovania právnej pomoci bez finančnej účasti.

Podľa § 6a ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, ak príjem fyzickej osoby presahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, má právo na poskytnutie právnej pomoci určeným advokátom alebo centrom pri splnení podmienky finančnej účasti vo výške 20% trov právneho zastúpenia podľa osobitného predpisu; splnenie podmienok podľa § 6 ods. 1 písm. b/ a c/ tým nie je dotknuté. Ustanovenie § 6 ods. 2 sa použije primerane.

Podľa § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, ak príjmy prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze, centrum môže poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci.

Podľa § 24 ods. 4 zákona o advokácii, advokát môže poskytnúť právne služby za zníženú odmenu alebo bezplatne, ak to odôvodňujú osobné pomery alebo majetkové pomery klienta alebo je na to iný dôvod hodný osobitného zreteľa.

Podľa § 30 OSP v znení účinnom od 1. januára 2012 účastníka, ktorý požiada o ustanovenie advokáta a u ktorého sú predpoklady, aby bol oslobodený od súdnych poplatkov, súd odkáže na Centrum právnej pomoci. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Podľa § 219 ods.1, 2 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Najvyšší súd sa oboznámil s obsahom pripojených spisov a preskúmal správnosť záverov krajského súdu, ako aj úvah, z ktorých pri svojom rozhodovaní krajský súd vychádzal. Majúc ho za skutkovo a vecne správny, považuje najvyšší súd za primerané vysloviť, že sa s odôvodnením odvolaním napadnutého rozsudku v celom rozsahu stotožňuje a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia dodáva nasledovné dôvody (§ 219 ods. 2, § 250a ods. 3 OSP).

Najvyšší súd SR poukazuje, že s účinnosťou od 1. januára 2012 došlo k zmene právnej úpravy, a teda aj pravidiel, pre ustanovovanie právneho zástupcu v občianskom súdnom konaní. Okrem zmeny subjektu, ktorý o poskytnutí právnej pomoci rozhoduje, došlo aj k zmene podmienok, a to v smere ich konkretizácie v zákone č. 327/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, ktorý v § 6 ods. 1, § 6a ods. 1, ale i v § 4 ods. 1 písm. i/ presne vymedzuje hornú hranicu príjmu žiadateľa pre priznanie nároku na bezplatnú, resp. čiastočne bezplatnú právnu pomoc. Centrum právnej pomoci - odporca je vo svojom konaní a rozhodovaní viazaný čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), a teda môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Centrum právnej pomoci zo zákona prihliada na užší kontext pomerov žiadateľa - prihliada na jeho majetkové, ale už nie na osobné pomery, kam by spadal aj zdravotný stav navrhovateľa a s ním posudzovanej osoby - manželky; prihliada teda na príjmy žiadateľa, ale už nie na jeho zvýšené výdavky v dôsledku potreby špeciálneho stravovania, špeciálnych pomôcok, liekov, či lekárskeho ošetrovania a pod. Preto pokiaľ odporca po zistení, že príjmy navrhovateľa a s ním posudzovanej osoby, t.j. manželky navrhovateľa, presahujú hranicu príjmu ustanovenú v § 6 ako aj v § 6a ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z., t.j. 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a súčasne nepresahujú 1,6-násobok tejto sumy, nemohol postupovať inak, než rozhodnúť o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci navrhovateľovi z dôvodu, že tento nespĺnil požiadavku materiálnej núdze, ktorá je jedným z predpokladov pre poskytnutie právnej pomoci v režime zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

Najvyšší súd SR ďalej dáva do pozornosti ustanovenie § 24 ods. 4 zákona o advokácii, ktoré predstavuje alternatívu k bezplatnej právnej pomoci poskytovanej prostredníctvom Centra právnej pomoci. Je však vždy a výlučne na posúdení advokáta, či klient spĺňa predpoklady pre poskytnutie právnych služieb v režime § 24 ods. 4 zákona č. 583/2004 Z.z. o advokácii. Ide o súkromnoprávny vzťah a klient nemôže nútiť alebo autoritatívne od advokáta bezplatné poskytnutie právnych služieb požadovať.

Najvyšší súd preskúmal rozsudok krajského súdu a konanie, ktoré mu predchádzalo, a má za to, že zákonnosť napadnutého rozhodnutia a postupu odporcu bola zistená riadne a v súlade so zákonom. Krajský súd dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, keď napadnuté rozhodnutie potvrdil. Preto aj najvyšší súd nemohol inak, ako o odvolaní navrhovateľa rozhodnúť podľa § 219 OSP v spojení s § 250a ods. 3, § 250l ods. 2 OSP a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. novembra 2012, č.k. 26Sp/67/2012-22, potvrdiť.

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd tak, že neúspešnému navrhovateľovi ich náhradu nepriznal (§ 224 ods. 1 OSP v spojení § 250k OSP v spojení § 250l ods. 2 OSP).

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.